

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'נה

ערב שבת קודש
חוליהמועד סוכות
ט"ז בתשרי התשע"ה

יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ט"ז בתשרי ה'תשע"ה - כ"ג בתשרי ה'תשע"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ט"ז בתשרי	הלי זכיה ומתנה פרק ד-ו.	הלי סנהדרין פרק טז.	מ"ע רמה.
ש"ק	י"ז בתשרי	פרק ז-ט.	פרק יז.	מ"ע רמה.
א'	י"ח בתשרי	פרק י-יב.	פרק יח.	מ"ע רמה.
ב'	י"ט בתשרי	הלי שכנים... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יט.	מ"ע רלו.
ג'	כ' בתשרי	פרק ד-ו.	פרק כ.	מ"ע רלו.
ד'	כ"א בתשרי	פרק ז-ט.	פרק כא.	מ"ע רלו.
ה'	כ"ב בתשרי	פרק י-יב.	פרק כב.	מ"ע רלו.
ו'	כ"ג בתשרי	פרק יג-יד. הלי שלוחין ושותפין... בפרקים אלו. פרק א.	פרק כג.	מ"ע רמה.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה	
6.39	6.14.7	12.58	12.28	9.30	6.47	5.50	5.29	4.42	ו', ט"ז בתשרי
6.38	6.13.5	12.57	12.27	9.30	6.48	5.51	5.29	4.42	ש"ק, י"ז בתשרי
6.37	6.12.3	12.57	12.27	9.30	6.49	5.51	5.30	4.43	א', י"ח בתשרי
6.35	6.11.1	12.57	12.27	9.30	6.50	5.52	5.31	4.44	ב', י"ט בתשרי
6.34	6.09.9	12.57	12.27	9.30	6.50	5.53	5.31	4.44	ג', כ' בתשרי
6.33	6.08.7	12.56	12.26	9.30	6.51	5.53	5.32	4.45	ד', כ"א בתשרי
6.32	6.07.6	12.56	12.26	9.30	6.52	5.54	5.33	4.46	ה', כ"ב בתשרי
6.31	6.06.4	12.56	12.26	9.31	6.52	5.55	5.33	4.47	ו', כ"ג בתשרי

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
6:51	5:55	6:49	5:43	6:50	5:52	6:49	5:37	6:51	5:55
6:46	5:50	6:43	5:37	6:45	5:46	6:43	5:32	6:46	5:50
6:43	5:47	6:41	5:35	6:42	5:44	6:41	5:29	6:43	5:47

• עורך: נחמיה קפלון • עורך אחראי: לוי צחק שייקביץ • הגהה: יוסף צחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף צחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474 אינטרנט:

תכלית ה'ירושה' – שישתמשו בה!

- היהודי והתורה שלומד אינם שני דברים נפרדים אלא מציאות אחת בתחילת העבודה הינו בבחינת 'יעקב' – אולם התורה שייכת לו באופן של ירושה – 'מורשה' • אין תועלת בירושה בלתי־מוצלחת... לכן צריך להשקיע ולהתייגע בה באופן שתוסיף רווחים בריבוי גדול ביותר •
- משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

"מחזיקנא טיבו לרישא דכי מטא למודים מנפשיה כרע", היינו, שאין צריך לחשוב אם לכרוע, אלא הכריעה נעשית בדרך ממילא, כיוון שהראש (ועל־דרך זה שאר אברי הגוף) הורגל להתנהג מעצמו על־פי תורה⁴, שבזה ניכר שאינו מציאות בפני עצמו שלומד מסכת בגמרא או הלכה בשולחן־ערוך וכיוצא בזה, אלא הוא והמסכת או השולחן־ערוך נעשו מציאות אחת – ובלשון אדמו"ר הזקן בתניא⁵: "ייחוד נפלא שאין ייחוד כמוהו כו' להיות לאחדים ומיוחדים ממש מכל צד ופינה".

ועניין זה – הכוח והאפשרות שיהודי יוכל להיות מאוחד עם התורה – הוא מפני שהתורה היא שלו, שזהו עניין "מורשה", מלשון ירושה.

ב. ועניין זה הוא בכל אחד ואחד מישראל, מבלי הבט על מעמדו ומצבו – שלכן נאמר בכתוב "תורה גו' מורשה קהלת יעקב", שם יעקב דווקא: החילוק שבין השם יעקב לשם ישראל הוא – ש"ישראל" הוא שם המעלה, על שם "שרית עם אלוקים ועם

א. המדובר לעיל (במאמר) אודות עניין הירושה שבתורה, שעל זה נאמר¹ "תורה ציווה לנו משה מורשה קהילת יעקב" – שייך במיוחד לכללות עניין "זמן שמחתנו", שכן נקרא היום־טוב של שמחת־תורה בנוסח התפילה.

ובהקדם ביאור הלשון "זמן שמחתנו", לשון רבים, שמורה על שמחה כפולה ("א צווייענדיקע שמחה") – דקאי על השמחה של ישראל עם התורה, והשמחה של התורה עם ישראל²,

ולא עוד ששתי השמחות מתאחדות יחד – שלכן נכללות בתיבה אחת שכוללת ב' השמחות ("שמחתנו") – כיוון שהיהודי והתורה שלומד אינם שני דברים בפני עצמם [היינו, שהיהודי הוא מציאות בפני עצמו, ושייכותו עם התורה היא רק בכך שיש לו תענוג ("גשמאק") בלימוד התורה להיותה חכמה רחבה ועמוקה כו'], אלא שהתורה שלומד מתאחדת עמו והיו לאחדים,

שעניין זה מתבטא בכך שכל עשיותיו נעשות בדרך ממילא על־פי התורה, על־דרך מאמר רז"ל³

(1) ברכה לגד.

(2) ראה גם לקו"ש ח"ד עמ' 168, ובהנסמן שם.

(3) ראה ירושלמי ברכות פ"ב סה"ד. הובא בתוס' שבת קיח, סע"ב, ועוד.

(4) ראה גם קונטרס "חנוך לנער" ס"ע 9 ואילך, ועוד. וראה גם תורת־מנחם חלק ל"ו עמ' 28, וש"נ.

(5) פ"ה (ט,ב).

שנמצא בסביבה כזו שהניסיונות שבה הם גדולים וקשים יותר מהניסיונות שהיו ליעקב בבית לבן, וליצחק בבית אבימלך וכו' – כיוון ש"מעשה אבות סימן לבנים"⁹, "סימן" שהוא גם נתינת כוח¹⁰, היינו, שהאבות פתחו וסללו את הדרך לכל אחד ואחד מבניהם אחריהם שיוכל לילך בדרך ה', ולקבל על-ידי זה את ברכותיו של הקב"ה בכל המצטרך לו.

ג. והנה, בנוגע לכללות עניין הירושה בתורה, יש ללמוד הוראה מעניין הירושה כפי שהוא בענייני העולם – כפי שמצינו בכמה עניינים שבתורה

אנשים ותוכל"⁶, היינו, שנעשה בעלה בית על מציות העולם כו' על-ידי זה שנתקשר ונתאחד עם הקב"ה; מה שאין כן "יעקב" – הוא השם שבו נקרא יעקב אבינו מיד בלידתו, עוד לפני שהתחיל בעבודתו בענייני התורה ומצוות, ועל-אחת-כמה וכמה לפני שהגיע למעלת "שרית עם אלוקים וגו'". ועל-דרך זה בנוגע לכל בני ישראל בכל הדורות עד לדורנו זה – שכל יהודי, בשעה שנולד, עוד קודם התחלת עבודתו, נקרא בשם יעקב – שזהו מעמדו ומצבו עתה בגלוי; ונקרא גם בשם ישראל – על שם שיש בו כוחות מזומנים שאם רק ירצה

גם מי שנמצא בהתחלת העבודה, ולא הגיע עדיין לדרגת "ישראל" שלכן נקרא בגלוי בשם "יעקב" בלבד, התורה שייכת לו באופן של ירושה – "מורשה קהילת יעקב"

שחז"ל מביאים עליהם ראיות מענייני העולם ("משל למה הדבר דומה כו'", וכיוצא בזה) – עם היות כללות העולם במעמד ומצב שבני ישראל צריכים לתקנו על-ידי התורה.

והעניין בזה:

בנוגע שבעולם שכאשר אדם מקבל ירושה – הרי הוא משתמש בה.

כאשר אדם יורש ממון – אינו מסתפק בכך (שהממון הוא שלו על פי "דינא דמלכותא" על-ידי זה) שמפקידו ב"בנק" בלבד, ועל-דרך זה כאשר יורש חפץ – אינו מסתפק בכך שהחפץ נמצא ברשותו, שמונח בביתו על-גבי אצטבא, ומזמן לזמן מנקה את האבק שהצטבר על גביו... – שכן, באופן כזה אין הוא "שווה" את הירושה...

תכליתה של הירושה היא אפוא להשתמש בה ולנצלה במידה המקסימלית, ומה טוב – כשיש ביכולתו להגדיל את הירושה כמה פעמים ככה, על-ידי זה שמשקיע את הרכוש המקורי (הנקרא בשפת המדינה: "קאפיטאל") באופן שירוויח עוד

יוכל לבוא לדרגה והמעמד ומצב של "שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל", שאז ייקרא בגלוי (גם) בשם ישראל.

וזהו "תורה גו' מורשה קהילת יעקב" – שגם מי שנמצא בהתחלת העבודה, ולא הגיע עדיין לדרגת "ישראל" שלכן נקרא בגלוי בשם "יעקב" בלבד – שייכת אליו התורה באופן של ירושה ("מורשה"), ירושה דייקא, הן מצד המוריש והן מצד היורש, שהמוריש אינו יכול לעשות תנאי לבטל את הירושה (שהרי "המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל"⁷), והיורש אינו צריך הכנה ויגיעה כלל כדי לזכות בירושה.

ומצד עניין הירושה שיש לכל אחד ואחד מישראל, אמרו חז"ל⁸ "כל אחד ואחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותיי – אברהם, יצחק ויעקב" – מבלי הבט על כך שבהבנתו וידיעתו אינו מגיע ואינו בערך כלל למדרגתם של אבות העולם, ומה גם שיכול להיות

(6) וישלח לה, כט.

(7) כתובות פג, א (במשנה), וש"נ.

(8) תדבאר רפכ"ה.

(9) ראה תנחומא לך לך ט. ב"ר פ"מ, ו. רמב"ן לך לך יב, ו. ועוד.

(10) ראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 154 הערה 39.

שמוֹרָה לאדם כיצד לחיות, ועושה אותו לאדם חי: יכול אדם לחיות - על־פי ה"לוח" - במשך שבעים־שמונים שנה, ועד מאה ועשרים שנה, אבל כשמתחיל לחשוב מה נעשה עמו במשך כל הזמן, שזמנו מבוזבז על שינה, אכילה ושתייה, או התעסקות בפרנסתו כדי להשתכר עבור אכילה ושתייה! - כל היום עוסק הוא בפרנסתו כדי... לאכול "דינער", וכשאוכל "דינער" חושב הוא על־דבר עסק הפרנסה מחר כדי שיוכל לאכול "דינער" גם מחר... וכך עוברים עליו ימים ושבועות חודשים

יותר, ועד לרווח שלא בערך כו'.
וככל הדברים האלה - בירושת התורה:
יכול יהודי להסתפק בכך שנשמתו היתה נוכחת במעמד הר סיני¹¹ כשאמר הקב"ה עשרת הדברות, ולאחרי זה קיבל הוא בירושה את התורה שבכתב והתורה שבעל־פה כולה (שבה נתבארו עשרת הדברות), כמו שכתוב "תורה ציווה לנו משה מורשה קהילת יעקב"; אבל כאשר מסתפק בכך שהתורה ניתנה לו בירושה, ואומר שאינו צריך יותר מזה - הרי זה היפך תכלית ומטרת ירושת

יכול אדם לחיות עד מאה ועשרים שנה, אבל כשמתחיל לחשוב מה נעשה עמו במשך כל הזמן, תופס הוא את עצמו שעדיין לא התחיל לחיות חיים הראויים לשמו!

ושנים - אזי תופס את עצמו ("כאפט ער זיך") שעדיין לא התחיל לחיות חיים הראויים לשמו!
חיים שתכליתם הם אכילה ושתייה - אינם חיים

הראויים לשמו!
הן אמת שמתאוה ומתענג ונהנה מאד מאכילתו ושתייתו, שאוכל בשר שמן (הנקרא בשפת המדינה: "סטייק"...). ושותה יין מבושם וכו', אבל, התאוה והתענוג וההנאה אינם אלא לפי שעה, בעת המעשה בלבד, ואילו לאחרי זה לא נשאר אצלו מאומה, ומרגיש ריקנות ("פוסטקייט") והעדד שביעת רצון! [וכידוע מה שכתוב בספרי מוסר¹⁶ שאחד הסימנים לידע ולהבחין בין דבר שהוא עניין של מצווה וקדושה לדבר שאינו אלא מילוי תאוה בלבד, הוא, הרגשת האדם אחרי המעשה: בדבר של מצווה וקדושה - הנה אחרי העשייה ישנו רגש של סיפוק ושביעות רצון, מה־שאי־כן במילוי תאוה, שאין זה אלא לפי שעה, ולאחרי זה לא נשאר בידו מאומה].

ונמצא, שהמושג של "חיים" כפי שהוא על־פי "לוח" של נייר ("אפאירענעם קאלענדאר"), וחיים הראויים לשמו - הם ב' דברים שונים, שלכן, גם

התורה, שכן, "תורה" היא מלשון הוראה¹², שניתנה כדי להורות לאדם את הדרך אשר ילך בה ואת המעשה אשר יעשה.

התורה - היא אוצר הכי יקר של הקב"ה, היינו, שבין כל הדברים השייכים להקב"ה כמו שכתוב¹³ "לי הכסף ולי הזהב וגו'", הרי התורה היא היקרה ביותר, כמו שכתוב¹⁴ "יקרה היא מפנינים"; ותורה זו - היקרה ביותר אצל הקב"ה - נתן הקב"ה לכל אחד ואחד מישראל, כנוסח ברכת התורה: "ונתן לנו את תורתו", "תורתו" דייקא, היינו, שאת התורה שלו (לא תורה אחרת) - נתן לנו, לכל אחד ואחד מישראל, בכל מקום ובכל זמן, גם במקום זה ובשנה זו...

והכוונה בזה - שתהיה אצל כל אחד ואחד מישראל באופן של "תורה" - כשמה - מלשון הוראה, ו"תורת חיים"¹⁵ - הוראה בחיים, היינו,

11 ראה פרדר"א פמ"א, שמ"ר פכ"ח, ט. תנחומא יתרו יא. זח"א צא, א.

12 ראה רד"ק להתהלים יט, ח. גו"א ר"פ בראשית (בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב.

13 חגי ב, ח.

14 משלי ג, טו.

15 ראה אבות דר"ג ספ"ד.

16 ראה שבט מוסר פכ"ה, וראה גם תו"מ חכ"ב עמ' 44 וש"נ.

אמנם, כאשר אדם יודע שעלידי יגיעו ירוויח במידה מרובה שלא בערך – הרי לא־זוֹבלבד שאינו חוסך יגיעה וטרחא כלל, אלא עוד זאת, שהוא שבע־צוֹן ושמוח ביגיעה והטרחא, בידעו שעלידי זה ירוויח כמה פעמים ככה, ולא עוד אלא שהשמחה והתענוג מרווח שיגע וטרח בעצמו היא גדולה יותר מהשמחה על דבר שקיבל בירושה!

ומזה מובן שענין השמחה שבתורה הוא הן בענין הירושה שבתורה והן – ועוד יותר – בענין "התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך".

ובנוגע לפועל, הרי אחת ההוראות העיקריות שלוקחים משמחת־תורה על כל השנה כולה בעבודה של "ויעקב הלך לדרכו" – שיש לילך בלב שמוח עם הירושה של "תורה ציווה לנו משה מורשה גו'", וכן עם ענין התורה שבה צריכה להיות יגיעת האדם, ובאופן שהולך ומוסיף, [גם] בנוגע לענין היגיעה שבתורה שעלידי זה מחדש ומוסיף בתורה, על־דרך מה שכתוב²¹ "ותן חלקנו בתורתך", "חלקנו" דייקא.

וכאשר יוצאים לעולם עם התורה מתוך שמחה – אזי שמחה פורצת גדר שפורצת ומבטלת את כל הגדרים ההעלמות וההסתרים כו', שלא יהיה שום מניעה ועיכוב לפעולת התורה בעולם, לברר ולזכך ולהעלות את העולם ולעשותו דירה לו יתברך.

וכיוון שעלידי זה נעשה האדם "שותף להקב"ה במעשה בראשית"²² – הרי זה פועל המשכת ברכתו של הקב"ה בכל המצטרך, הן בענייני תורה ומצוות, והן בענייני העולם, ובפשטות – שתהיה שנה טובה ומבורכת בכל המצטרך, בבני, חיי ומזוני רוויחי.

(קטעים מהתועדות יום שמחת־תורה, ה'תשכ"ה. תורת מנחם כרך מא עמ' 126, בלתי מוגה)

21) אבות פ"ה מ"כ וראה לקו"ש ח"ג עמ' 138 ואילך וש"נ (וראה שם הערה 34).

22) לשון חז"ל – שבת י.א. קי"ט.ב. וש"נ.

אחרי משך זמן רב של חיים על פי ה"לוח", ייתכן שעדיין לא התחיל לחיות חיים הראויים לשמם. וכדי לחיות חיים הראויים לשמם – ניתנה לאדם "תורת חיים" עלידי הקב"ה, אשר להיותו בורא האדם, יודע הוא את הדרך הטובה ביותר שבה ועלידה יחיה האדם חיים הראויים לשמם. וזוהי תכליתה של ירושת התורה – שהאדם ישתמש בה בתור "תורת חיים".

ומזה מובן שכאשר יהודי עולה לתורה בשמחת־תורה, ושומע שקורין "תורה ציווה לנו משה מורשה קהילת יעקב" – עליו לדעת שזהו הרכוש המקורי ("קאפיטל") בלבד, ואין לו להסתפק בכך, אלא עליו להשתמש בזה, ובאופן שעלידי זה ישתכר בריבוי גדול ביותר, על־ידי זה ש"הקב"ה עוזרו"¹⁷, וכמאמר רז"ל¹⁸ "הבא ליטרה מסייעין אותו".

ד. [...] וההתחלה בכל זה היא ביום שמחת־תורה, "זמן שמחתנו", שבו קורין "תורה ציווה לנו משה מורשה קהילת יעקב", ובהמשך לזה באים גם לענין "התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך", שהוא ענין לימוד התורה באופן של יגיעה דווקא.

ויש להוסיף, ש"זמן שמחתנו", לשון רבים, כולל לא רק את השמחה בענין הירושה שבתורה, אלא גם את השמחה בענין היגיעה שבתורה: ענין השמחה בתורה קשור עם ענין הירושה – כטבע האדם ששמוח שנופלת לו ירושה¹⁹, ועד שמברך על זה ברכת "הטוב והמטיב"²⁰, אבל בנוגע לענין היגיעה שבתורה – הרי זה לכאורה היפך השמחה.

17) סוכה נב, רע"ב, וש"נ.

18) שבת קד, א. וש"נ.

19) ראה תניא פל"ג (מב, רע"ב).

20) ראה רמב"ם הל' ברכות פ"י ה"ז. ושוש"ע או"ח סרכ"ג ס"ב,

סדר ברכת־הנהנין לאדה"ז פ"ב ס"ח.

עבודת היהודי: לגלות את ניצוץ משיח

נתינת כוח מיוחדת בשמחת־תורה

עבודתו של יהודי היא... לגלות את ניצוץ משיח שבו, ועלידי זה למהר ולקרב ולפעול את ביאת משיח צדקנו.

אמנם, כדי שעבודה זו תהיה בנקל יותר – צריכה להיות ההתקשרות עם נשיא הדור, משיח הכללי שבדור. אשר "גילה סודו אל עבדיו הנביאים", ובלשון אדמו"ר הזקן: "התגלות אלוקות עלידי צדיקים ואותות ומופתים כו", ובנידון דידן: כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שראו אצלו ענייני מופתים בגלוי. [ולהוסיף, שבין המתוועדים כאן ישנם כאלו שאירעו אצלם ענייני "מופתים" בפועל ממש! .. וגם אם במשך הזמן הספיקו לשכוח זאת – אין זה משנה את המציאות, ולא עוד, אלא שהדבר חקוק גם במוח הזיכרון שלהם...]

עד להתקשרות הבאה לידי ביטוי בכך שנעשה שלוחו של נשיא הדור, שלוחו של אדם כמותו, שאז נקל יותר לגלות את ניצוץ משיח שבו, שזהו עניינו של המשלח – משיח הכללי שבדור, ועד לתכלית השלימות דכללות העבודה – לפעול ביאת משיח צדקנו בפועל ממש, בגאולה האמיתית והשלימה.

ויש להוסיף בזה:

עניין השליחות – שלוחו של נשיא הדור – שייך לכל אחד ואחד מבני הדור, כל אחד ואחד מישראל, ובלשון חז"ל: "מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית", כלומר, כל מי שהוא "בן ברית" ראוי הוא להיות "שליח".

אמנם, כדי שעניין זה יבוא לידי פועל, היינו, להיות שליח בפועל (עלידי זה שממנים אותו באמצעות שטר הרשאה או בדיבור כו) – תלוי הדבר ברצונו של כל אחד ואחד, "ומלכותו ברצון קיבלו עליהם"...

המעשה הוא העיקר:

על כל אחד ואחד מהשלוחים דנשיא דורנו – את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה (שבוודאי ימסרו להם את הדברים האמורים, כנ"ל) – להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בכל הפעולות הקשורות עם מילוי שליחותו של נשיא דורנו.

ובכללות – להיות "נרות להאיר", עלידי הפצת התורה והיהדות, כולל ובמיוחד – הפצת המעיינות חוצה, בכל מקום ומקום...

ונתינת כוח מיוחדת בכל עניינים אלו – בעמדנו בשמחת־תורה, שכן, שמחה פורצת גדר, ובנידון דידן פריצת כל הגדרים המונעים ומעכבים את גילוי הניצוץ קטן דמשיח שבכל אחד ואחד; פריצת הגדרים ד"קטן", "משהו" וכיוצא בזה, כי אם באופן שתופסים את העצם כולו (בגילוי); עד לפריצת גדרי הגלות – "עלה הפורץ לפניהם".

(משיחת ליל שמחת־תורה ה'תשמ"ו, התוועדויות תשמ"ו, כרך א, עמ' 354-350 – בלתי מוגה)

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש

י"ז בתשרי, שבת חול־המועד

קבלת שבת. מתחילים 'מזמור לדוד'¹, וממשיכים כבכל שבת. בפיוט "לכה דודי" אומרים "גם בשמחה ובצהלה" ואין אומרים "ברינה"². כגוונא³, חצי קדיש, ברכו, ערבית של שבת עם 'יעלה ויבוא'.

כשנכנסים לסוכה אומרים בלחש: 'שלוש עליכם', 'אשת חיל', 'מזמור לדוד', 'דא היא סעודתא', 'אתקינו' דשבת⁴, ואחר־כך אומרים בקול את הקידוש, מ'יום השישי' ואילך. בסיומו, המקדש מברך 'לישב בסוכה'. המסובים מברכים

(1) סידור אדה"ז. בקצות השלחן סי' עז בבדי השלחן סי' ק יג מבאר הטעם, כיוון דרינה/רננה היא מרחוק משא"כ שמחה היא שמחה שלמה, והנה במזמור הראשון איתא "נרננה" ובמזמור הד' "פצחו ורננו", ולכן ביו"ט ואף במוצאי יו"ט מדלגים זאת, עיי"ש (וראה בתורה אור חנוכה ד"ה רני ושמחי פ"א ופ"ד וב'חסידות מבוטרת' שם, ס' הלקוטים - צמח צדק' אות ש עמ' שמא).

(2) ספר המנהגים עמ' 26.

(3) ראה קצות השלחן שם בבדי השלחן סי' ק כ.

(4) ההנהגה המקורית היתה להימנע מלומר שלום עליכם וכו', בין בשבת חוה"מ ובין ביו"ט שחל בשבת - 'רשימת היומן' עמ' קסג, קעג (שבת ומוצ"ש חוה"מ' תרצ"א), ומשם לשה"ש תרצ"א עמ' 143, 151. במקור השני שם מסופר שאדמו"ר מהר"ש ואדמו"ר מהורש"ב נ"ע לא אמרו את כל הנ"ל, אם כי "היו זמנים שאמרו (איני יודע אם בחוה"מ או ביו"ט. הכותב [=הרב]), אבל זה אינו שייך לאחרים". וסיפר הרבי מהוריי"צ נ"ע: "פעם אמרו לי טעם על זה (איני יודע אם על הפרשה או האמירה. הכותב), בעל־שם'סקע ווערטער [=דברים מופלאים]". וראה גם 'שיחות קודש - קודם הנשיאות' עמ' 93, ממוצ"ש חוה"מ' תש"ז. וכך הופיע במהדורה הראשונה של 'היום יום' בשבת חוה"מ פ' ובשבת חוה"מ. אך במהדורה השנייה, בשנת תשי"ז, תיקן הרבי כפי שנדפס לפנינו - לומר זאת בלחש, וכנדפס בלוח התיקון' שם. ולהעיר שכ"ז דלא כמ"ש בס' בן איש חי, שנה שני' ס"פ בראשית, ביו"ט שחל בשבת, שנוהגים ואומרים הכל כבכל שבת, להוציא 'אומר בשבחין' שמשמטים כשחל יום א' דחה"פ ודר"ה בשבת.

'לישב בסוכה' אחרי ברכת 'המוציא' (וכן ביום). שחרית: אין נטילת לולב בשבת. תפילה של שבת, עם 'יעלה ויבוא'. הלל שלם. בשבת אין מקיפים את הבימה⁵, ו"אין אומרים 'הושענות' כלל"⁶. קדיש־תתקבל. שיר־שלי"ום, לדוד ה' אורי, קדיש יתום. מוציאים שני ספרי־תורה. בראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת תישא "ראה אתה אומר אלי" עד "לא תבשל גדי בחלב אימו" (שמות לג, יב־לד, כו). מניחים את הספר השני על הבימה, חצי קדיש. הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים למפטיר בפרשת פינחס "וביום השלישי". הגבהה וגלילה. בברכת ההפטרה אין מזכירים יום־טוב, ורק בחתימת הברכה האחרונה מוסיפים: "(מקדש השבת) וישראל והזמנים"⁷.

יקום פורקן, מי שבירך, אשרי, יהללו, חצי קדיש, תפילת מוסף של חול־המועד: "וביום השבת", "וביום השלישי", "ישמחו".

קידוש: אומרים בלחש: 'מזמור לדוד', 'אתקינו', 'ושמרו', 'אם תשיב', 'דא היא סעודתא', 'זכור', 'על כן'⁸. רק את 'סברי מרנן', ברכת הגפן ו'לישב בסוכה'⁹ אומרים בקול.

מנחה: וידבר וקטורת. אשרי, ובא לציון. ואני תפילתי, מוציאים ספר־תורה וקוראים בפרשת 'ברכה'. שמונה־עשרה של שבת, עם 'יעלה ויבוא'. אין אומרים 'צדקתך'.

ערבית: אתה חוננתנו, יעלה ויבוא. הבדלה בסוכה (על היין, עם ברכת 'לישב בסוכה'¹⁰).

(5) רמ"א סי' תר"ס ס"א.

(6) סידור אדה"ז. וראה רמ"א שם ס"ג.

(7) שו"ע אדה"ז סי' תצ סט"ז. הגהות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב לסידור אדה"ז. ס' המנהגים עמ' 68. וראה 'סדור רבנו הזקן עם ציונים והערות' עמ' שה הע' 95, וש"נ.

(8) ע"פ ס' המנהגים עמ' 57 הע' 8. וראה לעיל הערה 4.

(9) ס' המנהגים, מנהגי חג הסוכות. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' שח.

(10) הוראת רבותינו, 'אוצר' עמ' שחד.

להוסיף ביותר בשמחת בית השואבה, בריקוד ובכלי־זמר, יותר מבכל לילי החג. ואף שהזמן מועט בכמות, יש לנצל לשם כך כל רגע פנוי, ואף להשלים בו את כל מה שהחסירו בזה במשך החג, באופן של "מועט מחזיק את המרובה"¹³. פעם אחת¹⁴ הורה הרבי לצרף גם משבעים אומות הנמצאים, בהשגחה פרטית, בקרבת מקום, שגם הם יראו (וישתתפו) בשמחה זו, באופן ד"אתה על במותימו תדרוך".

נשארים ערים כל הלילה. כל אחד קורא לעצמו (ולא בצייבור) את כל חומש 'ברים' לפני חצות. גם את פרשת 'ברכה' אומרים הלילה רק פעם אחת¹⁵. מה טוב ומה נעים, שביום זה, שעניינו מיתוק הגבורות, יוסיף כל אחד ואחד בנתינת הצדקה יותר מהשיעור הרגיל¹⁶.

אחר חצות אומרים (בצייבור) בחגירת אכנט את כל התהילים, ואין מאריכים באמירתו¹⁷. באמירת קדיש נוהגים כמו בשבת מברכים¹⁸.

לאחר כל ספר מהתהילים אומרים את ה"יהי רצון" של הושענא־רבה¹⁹ ואת ה"יהי רצון" שלאחר צאת הלבנה, בנוסף ל"יהי רצון" של יום־טוב²⁰.

13 'התוועדיות' תשמ"ג ח"א עמ' 247, תשמ"ח ח"א עמ' 285. ועוד.
14 'התוועדיות' תשמ"ז ח"א עמ' 294.

15 מלשון ספר המנהגים עמ' 20 משמע, שבליל הו"ר אין ההגבלה דמקרא בלילה, כמו בעשיית. ועצ"ע הלשון שם "והו"ר – גופא – לאחרי חצות". ואולי הכוונה בזה רק על אמירת תהילים של לילה זה. וראה דברי הרבי בעניין זה בס' 'מקדש מלך' ח"ב עמ' 390.

16 'התוועדיות' תשמ"מ ח"א עמ' 294.

17 ס' המנהגים שם. וראה 'התוועדיות' תשמ"ג ח"א עמ' 418. לאידך, י"א שפעם אירע שמיהרו מאד, ואז הרבי המשיך וסיים בחדרו.

18 לדברי הרה"ח ר"ל ש"י גונר ('הערות וביאורים – אהלי תורה' גיליון תתמה ס"ע 76), הרבי אמר קדיש אחרי כל ספר וספר בליל הו"ר, הן בשנת תשכ"ה והן בשנת תשמ"ט (דלא כסברת האוצר עמ' שלב). רק בשנת תשי"א לא אמר כלל (ימי בראשית עמ' 269).

19 באג"ק ח"ב עמ' קעו, מופיעים תיקונים לנוסח היה"ר הראשון של הו"ר, כדלהלן: אחר ספר שלישי, במקום "בספר מזונות ופרנסה טובה, צ"ל: "בספר פרנסה וכלכלה". אחר ספר רביעי, במקום "בספר ישרים ותמימים", צ"ל: "בספר זכויות". אחר ספר חמישי, במקום "בספר צדיקים", צ"ל: "בספר סליחה ומחילה" (ולפלא שנשמטו מההוצאות החדשות של התהילים, מ'שערי המועדים', מ'שלחן מנחם' ואף מה'אוצר').

20 בס' המנהגים, מסה' ש"ש תשמ"ח עמ' 171, ההוראה היא לומר אחר כל ספר את היהירצון של הו"ר והיהירצון שלאחר צאת הלבנה, אבל לא את היהירצון של יו"ט. אבל (בהתוועדיות תשמ"ג ח"א

מברכים על הבשמים ועל האש, כבכל מוצאי שבת. אומרים בלחש 'ריתן לך'.

יום ראשון

ח"י בתשרי, ג' דחול־המועד

שחרית: הושענות: אומרים "אום אני חומה" (ה'הושענא' דיום השבת) ללא הקפה, ומקיפים רק באמירת "אדון המושיע" דהיום¹¹.

קריאת התורה: קוראים לארבעה עולים. למנהג אה"ק: לכולם "וביום הרביעי". לשיטה השנייה: כהן "וביום הרביעי", לוי "וביום החמישי", ישראל "וביום השישי", רביעי "וביום הרביעי".
במוסף – "וביום הרביעי".

יום שני

י"ט בתשרי, ד' דחול־המועד

הושענות: "אדם ובהמה".

קריאת התורה: קוראים לארבעה עולים. למנהג אה"ק: לכולם "וביום החמישי". לשיטה השנייה: כהן "וביום החמישי", לוי "וביום השישי", ישראל "וביום השביעי", רביעי "וביום החמישי".
במוסף – "וביום החמישי".

יום שלישי

כ' בתשרי, ה' דחול־המועד

הושענות: "אדמה מארר".

קריאת התורה: קוראים לארבעה עולים. למנהג אה"ק: לכולם "וביום השישי". לשיטה השנייה: כהן "וביום החמישי", לוי "וביום השישי", ישראל "וביום השביעי", רביעי "וביום השישי".
במוסף – "וביום השישי".

יום רביעי

כ"א בתשרי, הושענא־רבה

יש להתוועד גם בלילה זה¹². מלבד זאת, יש

11 ס' המנהגים שם.

12 ראה גם שיחת שמחת בית השואבה תשי"ח, תורת מנחם חכ"א עמ' 83.

נשים וקטנים²⁴. לקטנים שבעריסה - יש אומרים גם לחבוט עבורם].

קושרים אותן עלידי עלים של לולב²³.
גם מי שהיה ער כל הלילה²⁵ ולא ישן חצי שעה - מברך בבוקר את כל ברכות השחר. מי שבוודאי ישן שיעור זה, רחץ פניו ולבש בגדיו (ונעל נעלי עור) - מברך כל ברכות השחר מחצות הלילה ואילך²⁶, רק אם שמע קול תרנגול, שאם לא כן, חייב להמתין לעלות השחר [יש לצאת לצרכים תחילה כדי לברך אשר יצר]. שחרית:

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב היה מחליף את ההדסים והערבות בחול-המועד סוכות, וכיוון כך, שלנטילת לולב בהושענא-רבה יהיו הערבות וההדסים חדשים²⁷ (אבל אין זו הוראה לרבים, וראה בגיליון הקודם ביום א' דחווה"מ).

בהושענא-רבה אין לובשים 'קיסל', ובתפילה עצמה (וכן בהוצאת ספר-תורה וכו') אין מוסיפים על נוסח תפילת חול-המועד²⁸. לפני תפילת הלל מסירים את שתי הכריכות שעל הלולב עצמו, ונשארות רק שלוש הכריכות המאגדות את הלולב, ההדסים והערבות ביחד¹¹,

24 שם עמ' שלד"ו.

25 מי שנשאר ער כל הלילה עד לאחר שבוודאי עלה השחר, לכאורה אסור ללמוד עד שיברך ברכות התורה [אך הרה"ח ר' יוסף-יצחק שי' אופן העיר, שלא נמצא בטושו"ע ובשו"ע אדה"ז סי' מו"טו האיסור (כלשון לוח כולל-חב"ד דהיום, וס' שבח המועדים פנ"ז ס"ד) להניעור בלילה ללמוד לפני ברכת התורה. ואכן בס' 'מנהג ישראל תורה' (סי' מז ס"ק א) מביא שאין בזה איסור. וראה גם 'המלך במסיבו' ח"א עמ' קעב"ג. ויל"ע במשמעות הל' בסידור לפני ברכת התורה בזה. ובאמירת תיקון ליל שבועות ובכלל בהתוועדויות, כולל הרבי עצמו - רגילים תמיד להמשיך בד"ת ואין נוהגין בזה כלל (והביטוי 'מיד כשהאיר היום' נאמר רק על נט"י, בשו"ע אדה"ז מהדו"ק סי' ד ס"ג), ואולי הטעם, כיוון שיש דעות שלא נתחייב בברכה זו, וגם להדעות שמברך, היינו שרשאי לברך ברכת השבח להקב"ה ככל ברכות השחר, אבל לא שאסור ללמוד קודם לכן. ועצ"ע].

26 ראה פרטי החיוב בקצהו"ש סי' ה, בדה"ש טו. באג"ק כרך חי עמ' רעה איתא, שעיקר הזמן משנתחייב בהן, ואחר-כך הוא רק תשלומין. וכל-שכן לענין ברכות התורה, עיי"ש. וראה בלוח חג השבועות, שם נתבאר וצוינו כ"כ פרטים בענין ברכות השחר למי שניעור בלילה בכלל.

27 סה"ש תש"ד עמ' 14.

28 'אוצר' ס"ע שלו.

מנהג ישן שהגבאים מחלקים מקופת הציבור תפוח מתוק לכל אלה שאמרו תהילים בליל הושענא-רבה, בין ספר לספר וכיצא בזה. אכילתו היתה מיד בסוכה, כשאמרו תהילים בסוכה. כיום, כשאין אומרים את התהילים בסוכה והכול מהדרים שלא לאכול מאומה מחוץ לסוכה, אוכלים את התפוח בסוכת בית-הכנסת או אחר-כך בסוכה הפרטית, לאחר שמטבילים אותו בדבש, על דרך המנהג בראש-השנה²¹.

אחרי גמר אמירת התהילים, ניעורים כל הלילה (עד עלות-השחר) ועוסקים בלימוד התורה, איש איש במה שבוחר.

חשוב לדעת, שבכמה מקומות בשיחותיו נוקט הרבי בפשטות שנוהגים גם אצלנו לומר את פרקי הזוהר המובאים בספר 'תיקון ליל הושענא-רבה'²². בסוף הלילה היה כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע הולך לטבול במקוה. אבל למעשה אין רגילים לנהוג כך²³.

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב היה מכין (קושר) את ההושענות עבור כל בני הבית [מכינים גם עבור

עמ' 249, תשמ"ט ח"א עמ' 189, וביותר) בשיחת ליל הו"ר תש"נ (התוועדויות ח"א עמ' 193 הערה 33, כולן מהקלטה) מדובר על היהירצון שלאחר אמירת תהילים, שבו אומרים "כאילו אמרם דוד מלך ישראל בעצמו" - "כולל גם (ואדרבה - במיוחד) בהושענא רבה".

21 שערי הל' ומנהג או"ח ח"ב סי' רעו, מהתוועדויות תשמ"ה ח"א עמ' 346. וראה 'אוצר' עמ' שלג. לכאורה, כשאוכלים זאת שלא בתוך הסעודה יש לטיל ידים תחילה ללא ברכה, כמבואר בשו"ע אדה"ז סי' קנח ס"ג, ובסידורו סוף סדר נט"י לסעודה. אבל העירוני שכ"ז בומנם שהיה רוב שימוש הדבש לשתיה (לעשיית 'מעד', או כממתיק למשקאות, ראה משנ"ב קנח"ד. אף שבנ"ך מוזכרת לרוב אכילת דבש) אבל בימינו שרוב השימוש הוא לאכילה (ואפילו לטבל הפת, דינו כאוכלין), וע"פ דברי הרבי באג"ק ח"א עמ' עא, ש'אפילו אם בעל הכוורת הוא ישראל - הרי אם רודה למכירה, י"ל שקובע מעשה הקונה, ולכן צ"ל שהדבש ומה שמטבילין בו פטורין לגמרי מנט"י. וראה בקובץ 'היכל הבעש"ט' גיליון ט עמ' קפב וגיליון לד עמ' קפב, וש"נ.

22 התוועדויות תשמ"ג ח"א עמ' 247. תשמ"ו ח"א עמ' 408, תשמ"ח ח"א ס"ע 291, ועוד.

23 'אוצר' עמ' שלג, אדמו"ר מהורש"ב - משיחות הו"ר תש"ח (סה"ש תש"ח עמ' 171. ושם, שהטבילה שייכת להו"ר (אולי - ע"ד ליל שבועות. וראה גם 'אוצר' ניסן-סיון ריש עמ' רטו בקשר לליל ש"פ) ולא לתפילת שחרית. וראה לשון הרמ"א סי' תרס"ד ס"א ע"ז, וב'התקשרות' גיליון תשע"א עמ' 17.

גם נשים וקטנים נוהגים בחביטת הערבה³⁶. הרבי לא היה זורק את ה'הושענות' החבוטות על ארון־הקודש. לעיתים הניחן על כיסאו, לעיתים השאירן על הקרקע ולעיתים הכניסן לסידור ולקחן עימו³⁷.

אחר־כך מוציאים ספר תורה, וקוראים לארבעה עולים. למנהג אה"ק: לכולם "וביום השביעי". לשיטה השנייה: כהן "וביום החמישי", לוי "וביום השישי", ישראל "וביום השביעי", רביעי "וביום השביעי".

קרבן היום במוסף – "ביום השביעי". בספר המנהגים נאמר: "אין מנהגנו לאחל איש לחברו בהושענא־רבה גמר חתימה טבא", 'פתקא טבא' וכיצא בזה" (אולי – כדי שלא לשנות מהנהגת שאר ימי חול־המועד³⁸). אבל בשנים האחרונות הזכיר זאת הרבי, ואף איחל זאת כמה פעמים בהתוועדויות יום זה³⁹.

[מנהג ישראל לערוך היום 'סעודת־יום־טוב'⁴⁰ לפני חצות היום – אם כי מדינא מותר עד 'מנחה קטנה'].

טובלים פרוסת המוציא בדבש, אבל על השולחן שמים גם מלח.

מנהג ישראל לאכול היום 'קרעפכין' (כיסני־בצק ממולאים בבשר)⁴¹.

בארץ־ישראל מעבירים היום אחר חצות את הסדרה (פרשת השבוע – 'ברכה'), שניים מקרא ואחד תרגום, כולל ההפטרה.

בארץ־ישראל, נכנסים לסוכה לפנות ערב (ואוכלים או שותים דבר־מה) כדי 'להיפרד' ממנה, אבל אין אומרים "יהי רצון"⁴². בחו"ל – ראה

כי בהושענא רבה צריך להרבות בכסכוס עלי הלולב ובשמחה²⁹. הושענות:

מוציאים את כל ספרי־התורה שבהיכל¹¹, ועומדים עמם ליד הבימה³⁰. אומרים את ז' ההושענות, גם היום מתחילים להקיף את הבימה בכל פעם באות ס' או ע'³¹ (לאחר גמר כל הקפה אומרים בקול את הפסוקים שלאחר כל הושענא, פסוקים המיוחדים להושענא־רבה), ומקיפים את הבימה שבע פעמים, בארבעת המינים בלבד³² (בלא הערבות של ה'הושענות'). לאחר־מכן, אומרים "אני והו... כהושעת... אני והו הושיעה נא" (בהשמטת הקטע האחרון, שייאמר בסוף ההושענות דהיום). ומתחילים "תינתנו לשם... עד סיום פיוטי ההושענות.

[כמדומה שנוהגים לומר כל 'כותרת' בקול, הש"ץ ואחר־כך הקהל].

יש לפסק כך: "ואוצר – הטוב לנו – תפתח"³³. "קול מבשר..." – אומר הש"ץ ג' פעמים ואחר־כך הקהל ג' פעמים.

בסיומם, מכניסים את ספרי־התורה להיכל, מניחים את ארבעת־המינים מהיד, ואומרים 'קדיש תקבל'. לאחר מכן, לוקחים חמישה בדי ערבה³⁴ וחובטים בקרקע חמש פעמים [הרבי היה מפריד את הערבות זו מזו קודם החבטה, וחובט קלות. הרבי עמד בהלל ובחביטת ההושענות על הרצפה ממש, ולא על הבימה או שטיח]³⁵, מניחים את ה'הושענא' הצידה, ואחר־כך אומרים את ה'יהי רצון'.

(29) לקוטי שיחות ח"ד עמ' 1368.

(30) הגהת הרבי ללוח כולל־חב"ד, 'אוצר' עמ' שלח.

(31) 'אוצר' עמ' שלט.

(32) שער הכולל פמ"ח ס"ט, ממשעות האמור בסידור אדה"ז, שולקחים את הערבות רק לאחר סיום אמירת ה'הושענות'.

(33) סה"מ תרפ"ז ס"ע כא, לקוטי דיבורים ח"א דף נט,א.

(34) יש להדגיש שהמצוה היא **נטילת** הערבה בפני־עצמה, וכך להקפת המזבח בערבה, ושם היתה הנטילה עיקר, וצ"ל כמו בלולב "דרך גדילתה" (ס' ארבעת המינים השלם' ס"ע תעה, ע"פ השר"ע ס' תרס"ד ס"ב"ז. ורק בסו"ס ז ברמ"א נזכר ש**חובטין** אותה, ע"פ הגמ' חביט חביט" לפי הרמב"ם והרי"ף גיאת, וע"פ האריז"ל שמדובר בחבטה ממש).

(35) כן בדקו וראו, וע"ע 'אוצר' עמ' שלט־שמ.

(36) שם עמ' שלו.

(37) שם עמ' שמ.

(38) על־דרך האמור לעיל ע"י ציון 28.

(39) 'התוועדויות' תשמ"ו ח"א עמ' 309, תנש"א ח"א עמ' 163 (האחרון – כאיחול).

(40) ערוך השלחן ס' תרס"ד ס"ג (ויש לברר מה מנהגנו בזה).

(41) נזכר בהערת הרבי בספר המנהגים ס"ע 58 (וכיוון שאינו מנהג חב"ד, אף שנוהגין בו גם אצלנו, לא נזכר בס' המנהגים במקומו, משא"כ בערב יוה"כ שנזכר במאמר אדה"ז כמובא שם – אולי יש לו גם ענין חבדי עצמאי. וצריך לחלק בינו ובין נושא הסתכלות התוקע על הקהל, שהרבי ענה שהוא (רק) מנהג ישראל אף שנזכר בכתבי כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"נ"ע).

בשמחת תורה, מנהג ישראל (אשר "תורה היא") לשמוח בשמחה זו יותר משמחת בית השואבה, ויותר משמחת יום טוב סתם.⁴⁶ הזהיר כ"ק אדמו"ר מהורי"צ נ"ע בשם אביו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע: "את הארבעים ושמונה השעות [בחור"ל; בארה"ק - עשרים וארבע שעות] של שמיני עצרת ושמחת תורה צריכים לייקר במאוד. בכל רגע אפשר לשאוב אוצרות בדליים ובחביות, בגשמיות וברוחניות, וכל זה עלידי הריקודים"⁴⁷. הרבי הנהיג ללכת בתהלוכות לבתי כנסיות, וגם לאלה שבשכונות מרוחקות, כדי לשמח יהודים בשמחת החג.⁴⁸

תפילת ערבית: בנעימת התפילה ביום זה אין משנים כלום לנעימת הימים הנוראים.⁴⁹ שיר המעלות, חצי קדיש, ברכו, ערבית של יום טוב.⁵⁰ קדיש שלם.

האבלים (רח"ל) אומרים משניות וקדיש דרבנן, אך אין אומרים 'עלינו' [עתה, אלא רק אחר ההקפות כדלהלן]⁵¹. לאחר מכן - קידוש⁵² והתוועדות.⁵³ קידוש: 'אתקינו' ונוסח הקידוש דיום טוב,

46 ספר המנהגים - מנהגי שמח"ת, וראה לקו"ש ח"ד עמ' 166-7 ובהערות שם. אודות סגולת השמחה בימי שמע"צ ושמח"ת, ראה המלוקט מדברי רבותינו נשיאנו בקובץ 'אהלי ליובאוויטש', גליון ד, עמ' 134 ואילך.
47 ספר המנהגים. וע' 'אוצר' עמ' שסב. 'אהלי ליובאוויטש' עמ' 146.
48 ראה 'אוצר' עמ' שנט, וש"נ. וראה לשון סידור אדה"ז (נדפס גם בסידור תהילת ה') לפני 'אתה הראית'.
49 'אהלי ליובאוויטש' עמ' 156.
50 שכח והזכיר 'חג הסוכות' במקום שמיני עצרת, ראה הדעות בזה בנטעי גבריאל, סוכות פרק פא ס"ב ובהערות, ולמעשה אינו חוזר, ואם יכול - בתפילות היום - יכוון לצאת בשמיעה מהש"ץ.
51 'אהלי ליובאוויטש' עמ' 139, ועיי"ש בטעם הדבר.
52 כמדומה שרבים מקילין לקדש הלילה על יי"ש כ'חמר מדינה', ראה בעניין זה בש"ע אדה"ז סי' ערב ס"י וב'קיצור הלכות', מילואים עמ' סג. ואולי זהו כמו בעוד כמה ענינים שהקלו היום לשמחת התורה.
53 מקדשים וטועמים [ראה 'אוצר' עמ' שנא], ומתוועדים הכנה רבה לעריכת ההקפות בשמחה. וראה 'אוצר' עמ' שעא. 'אהלי ליובאוויטש' שם (ולהלן עמ' 141 אודות קידוש בשמע"צ בחו"ל אף לפני מעריב, ולהלן עמ' 151 אודות חשיבות התוועדות אף יותר מההקפות עצמן, עיי"ש).

בהערה⁴². במנחה של הושענא רבה אומרים בפעם האחרונה 'לדוד ה' אורי'. כ"ק אדמו"ר מהורי"צ נ"ע לא נהג להדליק נר בכל יום שמזכירים בו נשמות.⁴³ הדלקת נרות: ברכת 'להדליק נר של יום טוב' ו'שהחיינו'. בלוח כולל-חב"ד נאמר, שנוהגים לפרוש פרוכת לבנה ומעיל לכן על הספר תורה [רק] ביום שמברכים 'גשם' או 'טל', אך בבית מדרשו של הרבי היתה הפרוכת הלבנה פרושה מראש השנה ועד אחר שמחת תורה.⁴⁴

יום חמישי

כ"ב בתשרי, שמיני עצרת ושמחת תורה⁴⁵

42 **לבני חו"ל:** עירוב תבשילין. העברת הסדרה והפרידה מהסוכה - רק למחר. בשמיני עצרת מקדשים וגם אוכלים בסוכה - הן בלילה והן ביום (אבל אין מברכים לישב בסוכה).
43 המלך במסיבו ח"א עמ' שא, 'אוצר' עמ' רכד, עיי"ש. המנהג שנשלל היה, במקורו, להדליק לפני אמירת 'זכור' ביום טוב, ואם חל בשבת - בערב שבת [וכיום נוהגין העולם להדליק תמיד לפני כניסת החג] - 'אוצר' שם. אבל בערב יום הכיפורים (שאומרים בו 'זכור'), מדליקים נר שמה.
44 'אוצר' עמ' שסג, וראה במענה הרבי 'מאוצר המלך' ח"ב עמ' 90 שגם המעיל של הס"ת שם הוא לכן במשך כל חודש תשרי.
45 **לבני חו"ל:** יום חמישי - שמיני עצרת. מקדשים ואוכלים בסוכה (ללא ברכת 'לישב בסוכה') בלילה וביום (ונוהרים אף משתיית מים חוץ לסוכה). לאחר מעריב - קידוש והקפות. בשחרית - אין הקפות. מוציאים ב' ס"ת, בראשון קוראים בפ' ראה: 'עשר תעשר', ח"ק, ובשני למפטיר: 'ביום השמע"צ'. הפטרה: 'ויהי ככלות... ולישראל עמו'. הזכרת נשמות. במוסף - תפילת גשם, נשיאת כפים. אחה"צ, ערב יום הקריאה, קוראים שמו"ת כל פרשת ברכה עם ההפטרה דשמחת תורה (שערי הל' ומונה ח"ה סי' פה, והיום יום ד' טבת). לפנות ערב נפרדים מהסוכה (ואוכלים או שותים משוהו).
יום שישי - שמחת תורה. ערבית של יו"ט, קדיש תתקבל (משניות וקדיש דרבנן). בהדלקת הנרות: להדליק נר של יו"ט ושהחיינו. קידוש של יו"ט. הקפות כדאמתמול. שחרית: נשיאת כפיים בחזרת הש"ץ (ולא במוסף), הלל שלם. קדיש תתקבל, קידוש והקפות כמפורט בפנים בשמע"צ.
בשיעורי חת"ת מסיימים היום את פרשת ברכה, ולומדים פרשת בראשית עד סיום שישי כפנים (ראה שערי הלכה ומנהג ח"ה סי' פח / שלחן מנחם או"ח ח"ג ס"ח ששכח). ולמחרת, באסרו חג החל בש"ק, פ' בראשית שעבי (שם).

את עמך...⁶¹ (תהילים כח, ט).
 אמירת 'אתה הראת', 'אב הרחמים' והפסוקים
 הנ"ל - שלוש פעמים, ורק לאחר 'אב הרחמים'
 [וההוספות] פותחים את ארון הקודש⁵⁷.
 מוציאים את כל ספרי התורה⁶³, ומקיפים
 את הבימה כנהוג. הש"ץ מכריז לאחר כל הקפה
 (כהלשון בסידור): "עד כאן הקפה א", "עד כאן
 הקפה ב", וכו'. לאחר כל הקפה, מחזירים את כל
 ספרי התורה לארון הקודש⁶⁴.
 הרבי שלל את הנהגת המקפידים להסיר
 את הכתרים מספרי התורה לקראת הריקודים,
 בחשש שמא יפלו⁶⁵.
 בפסקה 'עוזר דלים' אמר כ"ק אדמו"ר
 מהורש"ב, שצריך להפסיק קצת בין תיבת 'עוזר'
 לתיבת 'דלים'⁶⁶.
 בשנת האבלות (רח"ל) אין הולכים להקפות
 לבד, אלא בליווי⁶⁷.
 הניגונים המושרים בשעת ההקפות הם ניגונים
 קבועים מדור ודור. ומהם: "וכל קרני רשעים
 אגדע"⁶⁸; "על הסלע הך"⁶⁹; הניגון המכונה 'ניגון
 ההקפות של ר' לוי יצחק'⁷⁰; ניגון ריקוד⁷¹; והרבי

ו'שהיינו' (נשים שבירכו 'שהיינו' בשעת הדלקת
 הנרות - לא יברכוה בשעת הקידוש).
 בשמחת תורה מהדרים במיוחד לעשות קידוש
 כל אחד לעצמו ולא לצאת ידי חובה ממישהו
 אחר, שכן ברכת 'שהיינו' היא גם על התורה,
 והלוואי שיפקיע את עצמו⁵⁴.
 בשמחת תורה היה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
 מסיר [לפעמים, וכהוראת שעה בלבד!] את
 ההגבלה שהטיל על שתיית 'משקה'⁵⁵.
 מנגנים ביום זה ניגון 'ארבע בבות'⁵⁶.
 סדר הקפות: 'אתה הראת' פסוק בפסוק
 (ומכבדים בקריאתם אנשים שונים⁵⁷), ולאחר מכן
 אומרים 'אב הרחמים'.
 לאחר מכן⁵⁸ היה מורה כ"ק נשיא דורנו להוסיף
 פסוקים שונים לפי צורך השעה והעניין, כגון
 (פסוק שנעשה דרך קבע במשך השנים⁵⁹): "והיה
 זרעך... ופרצת... וזרעך" (בראשית כח, יד); ובשנת
 הקהל⁶⁰: "הנני מביא אותם מארץ צפון..." (ירמיה
 לא, ז); ולפעמים פסוקים נוספים, כמו "הושיעה

54 לקו"ש ח"ט עמ' 371, וש"נ בהערה 6. וראה בזה 'אהלי
 ליובאוויטש' עמ' 152.

55 שהיא בדרך כלל שלוש ארבע כוסיות ('התקשרות' גיליון יב
 עמ' 12) - 'אוצר' עמ' שע. וכמו בשנת תשכ"ו (תו"מ כרך מה עמ'
 127). חלות הגזירה גם על שמח"ת מפורשת בכ"מ, כמו בתורת
 מנחם כרך מד עמ' 100, וביחידות' שנדפסה בס' היכל מנחם כרך
 ג עמ' רנה.

56 ספרי הניגונים ח"א (ניגון א) עמ' ל - מסה"ש תש"א עמ' 86.
 וראה סה"ש תפ"ח עמ' 12 וש"נ, סה"ש תש"ב עמ' 13.

57 המנהג בבית הרב למכור פסוקי 'אתה הראת', ולכבד בפסוק
 ראשון ואחרון, ולפעמים פסוקים נוספים, את כ"ק האדמו"ר. בליל
 שמחת תורה, ההכנסה היא לטובת ישיבת תו"ת, וביום שמח"ת
 ההכנסה לטובת המוסדות 'מרכז לענייני חינוך' ומחנה ישראל -
 ספרי המנהגים.

58 כן מפורש ב"משיחות ליל ויום שמח"ת התש"נ" (מוגה)
 ס"ח, סה"ש ח"א עמ' 60 [התוועדות ח"א עמ' 211], ודלא כמ"ש
 בסידורים שונים שנדפסו לאחרונה.

59 נזכר כמנהג חב"ד' בסה"ש תש"נ שבהערה הקודמת. אך
 בשחת ליל שמח"ת תנש"א ס"יט, התוועדות ח"א עמ' 164,
 בלתי מוגה, מבאר כל פסוקי 'אתה הראית', ומסיים בפסוק 'כי
 מציון, ומזכיר שאח"כ מוסיפים 'אב הרחמים', ולאחרי זה הולכים
 לעריכת ההקפות, ולא הזכיר כלל פסוקים נוספים.

60 החל משנת תשכ"ז. נזכר ביומן שנת 'הקהל' תשמ"א (עמ' 27
 ועמ' 32). אך ביומן שנת הקהל 'תשמ"ח' (עמ' 78) לא נמצא מאומה
 אודות פסוקים נוספים.

61 כו"כ פעמים הושר ע"י הרבי כניגון להקפות (כמו אחרי הפעם
 הראשונה דפסוקי 'אתה הראית' בליל שמע"צ תשמ"א, שם).
 כאמירת פסוק מצאנוהו ביומן משנת תשל"ד שב'ספר זכרון -
 דברי שלום' עמ' מד: "בתפילת שחרית... מכירת 'אתה הראית'
 כרגיל. מכרו הפסוק 'הושיעה את עמך', וכ"ק אד"ש אמר הפסוק ג'
 פעמים". וכנראה, בפעמים שנאמר היתר זו 'הוראת שעה'.
 62 'אוצר' עמ' שנד"שנו.
 63 להעיר מ'שערי הלכה ומנהג' יו"ד סי' קיח / שלחן מנחם (כרך
 ה) יו"ד סי' קל, שצע"ג על סמך מה נהגו בכמה בתי כנסת
 להשאיר ס"ת שא"ל לתקנם 'בשביל הקפות', עיי"ש.
 64 לוח כולל חב"ד.
 65 ובפרט על-פי המפורש בזהר (ח"ג רנוב), שעיקר העניין ד'כתר
 תורה' שייך בשמחת תורה דווקא, ומשמחת תורה נמשך עניין זה
 על כל השנה - התוועדות תשמ"ג ח"א עמ' 308.
 66 סה"ש תש"ד עמ' 31, ושם נתבאר.
 67 ספרי המנהגים עמ' 78. וראה 'אוצר' עמ' שנה. 'תורת מנחם -
 מנחם ציון' ח"א עמ' 227. (כנראה הכוונה שלא יחזיק ס"ת בעצמו).
 68 ספרי הניגונים ח"ג ניגון קסא.
 69 שם, ניגון קסג.
 70 שם ח"א ניגון קסה.
 71 שם ח"ב ניגון קפה - על ניגון זה אמר הרה"ח וכו' ר' לוי יצחק
 ע"ה, שמקובל בידו שהושר בשעת ההקפות אצל אדמו"ר הזקן.
 הרבי היה מנגנו פעמים רבות בשעת חזונו - 'אוצר' עמ' שנה.

היה מוסיף עליהם עוד ניגונים⁷².
נוהגים לנגן את ניגון 'האָפּ קאזאק' של הסבא
משפולי⁷³.

אין מנהגנו לקרוא קריאת התורה בליל שמחת-
תורה⁷⁴.

אחר ההקפות (מחזירים את ספרי-התורה
לארון-הקודש ללא כל אמירות⁷⁵): 'עלינו', קדיש
יתום, 'אל תירא', 'אך צדיקים'.

סעודת יום-טוב בבית⁷⁶. בשמיני-עצרת ושמחת-
תורה אין טובלים פרוסת המוציא בדבש⁷⁷. (בכל)
יום-טוב "צריך לקבוע כל סעודה על היין, דהיינו
שישתה יין באמצע סעודתו אם ידו משגת⁷⁸".

"דוע לכול, שבאמירת 'שמע ישראל' בקריאת-
שמע על מיטתו בשמחת-תורה, צריך לקבל על
עצמו את המסירה ונתינה להרבצת תורה במסירת-
נפש בגופו, רוחו ונשמתו, וזו צריכה להיות כל
מהותו⁷⁹".

שחרית:

בשחרית (בלבד) - נשיאת כפיים כבתפילת
מוסף של כל יום-טוב⁸⁰.

לאחר חזרת הש"ץ - הלל שלם, קדיש תתקבל.
שיר של יום, הושיענו (אין אומרים 'לדוד ה' אורי'),
קדיש יתום.

קידוש: 'אתקינו' דיום-טוב, 'אלה מועדי', 'בורא
פרי הגפן'. ואחר-כך נוטלים ידיים לסעודה או
אוכלים כזית 'מוזנות'. התוועדות⁸¹.

סדר הקפות: כדאמול, 'אתה הראת' פסוק
בפסוק ולאחר מכן 'אב הרחמים'. כן עושים שלוש
פעמים⁸².

לאחר-מכן, פותחים את ארון-הקודש, מוציאים
את כל ספרי-התורה ומקיפים את הבימה ז' חצאי
הקפה (בהמשך אחד), בסך-הכול שלוש הקפות
וחצי. אבל אומרים את כל סדר ההקפות, ללא
הכרזת "עד כאן הקפה...". ומחזירים את כל ספרי-
התורה לארון-הקודש (ללא כל אמירה) וסוגרים
אותו⁸³.

'אתה הראת' (של פתיחת הארון). י"ג מידות
ו'ריבונו-שלי-עולם', יהיו לרצון, ואני תפילתי,
'ברוך שמיא', וכל סדר הוצאת ספרי-התורה.
מוציאים שלושה ספרי-תורה, בראשון קוראים⁸⁴
בפרשת וזאת הברכה, ואם יש צורך, חוזרים כמה
פעמים עד שכל הציבור יעלה לתורה. בסיום עולה
אחד עם כל הנערים ומברך איתם ברכת התורה⁸⁵.

בבית-הכנסת של הרבי עולים בשמחת-תורה
כמה קרואים יחידים ומברכים כולם כאחד. לכוהן -
כוהנים, ללוי - לויים, ולשאר העליות - ישראלים
[גם הילדים עולים עם אבותיהם]⁸⁶. למנהגנו:
בעליות רגילות כשעולים כמה קרואים ביחד,
מברכים כולם כאחד, אבל בעליית 'כל הנערים'
מנהגנו שהגדול העולה עמהם מברך ומוציא

(72) כ"ז מ'אוצר' שם.

(73) ספר הניגונים ח"א (ניגון כד) עמ' מט - סה"ש תש"ד עמ' 116,
וראה סה"ש תורת שלום עמ' 236.

(74) 'אוצר' עמ' שנט, ע"פ הגהת הרבי ללוח כולל-חב"ד.

(75) בסוף התוועדות יום ב' דחה"ס תשכ"ז ('תורת מנחם' כרך מח
עמ' 101. ועיי"ש עמ' 15) ציווה הרבי להכריז, ש"אף שכבר יצאו י"ח
קידוש ב'פורס מפה ומקדש' - אעפ"כ יכול כל אחד לקדש עוה"פ
בבית, כדי להוציא י"ח את בני הבית". ולכאורה הוא דלא כפס"ד
אדה"ז בסי' רעג ס"ו שלכתחילה לא יקדש להם אם יודעים לקדש
לעצמם (ובסי' ח ס"א וקפ"ו ס"ד אף לא הזכיר שזה רק לכתחילה.
מאיך בקו"א ס"י ערב ס"ק ב כתב "ואף גם זאת אינה חובה גמורה,
כי רבים חולקים") והוא כנראה ע"פ מנהג העולם להקל בזה, ראה
תהלה לדוד ס"י ח ס"ק ג, והנסמן בפסקי תשובות ס"י רעג ס"ק ה
ובש"ש כהלכתה ח"ב פנ"א הע' יג.

(76) שו"ע אדה"ז ס"י תקכ"ט ס"ד (וכיוון שכתב "אם ידו משגת",
אולי אין חיוב לו למי שקשה לו גם מבחינת בריאות עד"מ, משא"כ
בשמחה דלהלן). זאת מלבד חובת השמחה בין דלהלן ס"ז. אבל
לכאורה אם עשה כן פ"א ביום, יצא גם ידי שמחת יו"ט. משא"כ
כשיצא י"ח שמחה בין הקידוש (תוד"ה י"י יין, פסחים קה"ב,
שיחות קודש תשל"א ח"ב עמ' 87. וראה 'התקשרות' גיליון תסג
עמ' 18), עדיין לא קבע סעודתו על היין.

(77) סה"ש תש"ד עמ' 39 (בתרגום ללה"ק - עמ' לו).

(78) ס' המנהגים, ומצוין שם לפסקי דינים להצמח-צדק שמביא
מהאחרונים אודות מי ששתה י"ש לפני מוסף, הרי שהיה זה נוהג
נפוץ. ואכן בלקוטי-דבורים ח"ב עמ' 507, 510 ברור שאצל אדה"ז

בליאונא היו עושים קידוש לפני הקפות גם ביום, אם כי בדורנו הרבי
וכמעט כל הקהל לא היו מקדשים לפני מוסף.

(79) ואף שלכאורה יש בעיה בהתוועדות לפני מוסף עפ"י מ"ש
בשו"ע אדה"ז ס"י רפו ס"ד, אולי י"ל עפ"י דברי הרבי בספר השיחות
תש"א עמ' 120 הערה 10, עיי"ש.

(80) לוח כולל-חב"ד. 'אוצר' עמ' שעת.

(81) הקריאה - בנעימת הטעמים הרגילה, ולא בנעימת הימים-
הנוראים (שם עמ' שעת).

(82) 'אוצר' שם. וראה פריטים נוספים בהנהגה, במציאות והדעות
בהלכה בזה, שם וב'אהלי ליובאוויטש' עמ' 157, ובקובץ 'אהלי שם'
גיליון ח' עמ' קנה.

מעלים לתורה בכל מחזור (אם ישנם) כהן, לוי וישראלים (כ"מ
בשערי-אפרים ש"ח סנ"ג, וע' בשו"ע ס"י קלה ס"ו ונו"כ).

את כולם⁸³. אין מנהגנו לפרוש טלית על הנערים ועל שאר העומדים אצל הבימה ולומר 'המלאך הגואל'⁸⁴.

'חתן תורה' ו'חתן בראשית' יכולים להיות גם כוהנים או לוויים.

אומרים 'מרשות' ל'חתן תורה', וקוראים 'מעונה אלוקי קדם' עד 'לעיני כל ישראל', ואין נוהגים לפרוש טלית על ראש העולה ל'חתן תורה'⁸⁵. לאחר גמר קריאת הפרשה אומר כל הקהל "חזק חזק ונתחזק", וגם העולה בעצמו אומר כן לפני הברכה האחרונה⁸⁶.

מניחים את ספר התורה השני על הבימה ליד ספר התורה הראשון, ולא יסירו את ספר התורה הראשון עד שיניחו על הבימה את ספר התורה השני. מגביהים וגוללים את ספר התורה הראשון, ואין מהפכים אותו ופניו אל העם, ואין משנים במאומה מסדר ההגבהה של כל השנה⁸⁷.

אומרים 'מרשות' ל'חתן בראשית' בלשון יחיד ככתוב בסידור. וקוראים מ"בראשית ברא" עד "אשר ברא אלוקים לעשות", ואין נוהגים לפרוש טלית על ראש העולה ל'חתן בראשית'. הקהל עונה בקול רם - אחר כל יום בבריאה - את הפסוק "ויהי ערב ויהי בוקר יום...". והקורא אומר אחריהם, וכשמגיע הקורא ל"ויכולו" אומרים כולם⁸⁸ "ויהי ערב... יום השישי ויכולו..." - בהמשך אחד⁸⁹ עד "לעשות", והש"ץ חוזר אחריהם⁹⁰.

מניחים את ספר התורה השלישי אצל השני, ואומרים חצי קידוש. הגבהה גלילה. מפטיר בספר השלישי במוסף היום בפרשת פינחס. הפטרה: "ויהי אחרי מות משה... רק חזק ואמץ" (יהושע א.).

בחזרת הש"ץ - תפילת גשם⁹⁶. אין נושאים

91 וצ"ל: "בא (באלף) יבוא צמח", כמופיע בשיחה האחרונה המוגהת דליל שמח"ת קודם הקפות תשנ"ב ס"א (סה"ש ח"א עמ' 37), כגירסת מחזור ויטרי ס' תכב, לבוש או"ח ס' תרס"ט ס"א, סידור היעב"ץ (הוצאת אשכול, ח"ב עמ' תעב), אוצר התפילות ועוד, ודלא כמ"ש ב'אוצר' עמ' שפו.

92 לוח כולל-חב"ד, ע"פ מש"כ בסידור שאומרים זאת אחר (כל 'אחר' - סמוך, רש"י בראשית טו,א) קרה"ת. והטעם לכאורה כיוון שקרה"ת היא שלימות השמחה שעליה מדובר בפיוטים אלו, ורק אח"כ אומרים שאר האמירות ו'יזכור' בכללן, שהן עניינים בפ"ע. ודלא כמנהג הרווח בארה"ק שהובא בלוח 'דבר בעתו' לומר זאת בסיום כל העניינים, אחרי 'יזכור' ולפני 'הללו'. (ואגב, אמר לי ש"ץ ותיק מחסידי פולין, שקשה עליו ביותר המעבר משמחת הקפות וקרה"ת ל'יזכור', מ'יזכור' שוב ל'שישו ושמחו', ושוב - לתפילת 'טל', בקיטל ובנגינה מעין 'נעילה').

93 קובץ ליובאוויטש, גיליון 13 (תשט"ז) עמ' 64.

94 רצוי לקרוא לכל היוצאים מביה"כ ל'יזכור' לחזור פנימה לפני אמירה זו.

95 ס' המנהגים שם, עמ' 69 (עיי"ש בעהרה).
96 ישנם בתי כנסת אשכנזים שהקהל עונה בהם רק את הפזמון שבין ה'בתים' של הפיוט ("בעברו אל תמנע...", "בצדק חנו..."), אבל בין אנ"ש, לאחר אמירת הש"ץ את הבית הראשון, אומרים הקהל בית זה ואחרי בכל פעם את הבית הבא לפני הש"ץ (כמנהג האשכנזי בסליחות ובשאר הפיוטים).

את כולם⁸³. אין מנהגנו לפרוש טלית על הנערים ועל שאר העומדים אצל הבימה ולומר 'המלאך הגואל'⁸⁴.

'חתן תורה' ו'חתן בראשית' יכולים להיות גם כוהנים או לוויים.

אומרים 'מרשות' ל'חתן תורה', וקוראים 'מעונה אלוקי קדם' עד 'לעיני כל ישראל', ואין נוהגים לפרוש טלית על ראש העולה ל'חתן תורה'⁸⁵. לאחר גמר קריאת הפרשה אומר כל הקהל "חזק חזק ונתחזק", וגם העולה בעצמו אומר כן לפני הברכה האחרונה⁸⁶.

מניחים את ספר התורה השני על הבימה ליד ספר התורה הראשון, ולא יסירו את ספר התורה הראשון עד שיניחו על הבימה את ספר התורה השני. מגביהים וגוללים את ספר התורה הראשון, ואין מהפכים אותו ופניו אל העם, ואין משנים במאומה מסדר ההגבהה של כל השנה⁸⁷.

אומרים 'מרשות' ל'חתן בראשית' בלשון יחיד ככתוב בסידור. וקוראים מ"בראשית ברא" עד "אשר ברא אלוקים לעשות", ואין נוהגים לפרוש טלית על ראש העולה ל'חתן בראשית'. הקהל עונה בקול רם - אחר כל יום בבריאה - את הפסוק "ויהי ערב ויהי בוקר יום...". והקורא אומר אחריהם, וכשמגיע הקורא ל"ויכולו" אומרים כולם⁸⁸ "ויהי ערב... יום השישי ויכולו..." - בהמשך אחד⁸⁹ עד "לעשות", והש"ץ חוזר אחריהם⁹⁰.

מניחים את ספר התורה השלישי אצל השני, ואומרים חצי קידוש. הגבהה גלילה. מפטיר בספר השלישי במוסף היום בפרשת פינחס. הפטרה: "ויהי אחרי מות משה... רק חזק ואמץ" (יהושע א.).

בחזרת הש"ץ - תפילת גשם⁹⁶. אין נושאים

83 משיחת יום שמח"ת תשי"ט ס"ח ('תורת מנחם - התוועדות' (כד) תשי"ט ח"א עמ' 146).

84 'אוצר' עמ' שפ.

85 שם עמ' שפד.

86 ראה מקורות וביאורים לזה, לאחרונה - בגיליון תתקל"ט.

87 'אוצר' עמ' שפא.

88 הרב, שעלה תמיד ל'חתן בראשית', אמר הן את 'ויהי ערב' והן את 'ויכולו' (עכ"פ התחיל לאומרים) עם הציבור (ולא עם הבעל-קורא).

89 גם משום שהוא ראשיתיות שם הו"ה: "יום השישי ויכולו השמים", ולכן אין מפסיקין בו. ראה נטעי גבריאל סוכות פצ"ג סכ"ו מהלבוש ומהרי"ל וכו'.

90 'אוצר' עמ' שפד-שפה.

שמו"ת עלייה אחת או שתיים מפרשת בראשית, ומחר אחרי חצות לקרוא שוב מתחילתה עד גמירא עם ההפטרה, ובשבת לפני תפילת שחרית לקרוא שוב 'שביעי'.

נזהרים (על כל פנים לכתחילה) שלא להפסיק באמצע קריאת שמו"ת¹⁰³.

יום שישי

כ"ג בתשרי, אסרו"חג הסוכות

אין מתענים, אפילו חתן ביום חופתו, ומרבים קצת באכילה ושתייה¹⁰⁴.

שיעורי חת"ת: סיום עליית 'שישי': "לקח אותה אלוקים" (ה, כה) – כדלהלן בקריאת התורה דשבת (קודש).

שיירי החג: מנהג-בית-הרב, לשרוף את הסכך ('במרחץ') אחרי החג. כן מנהגם לשרוף לולב והושענות ביום רגיל, ולא בשריפת החמץ¹⁰⁵. לאידך היתה הוראה לגבי הדסים (שקיבלו במתנה מהרבי) להשתמש בהם כבשמים להבדלה, הלולב – לשרוף בעת ביעור חמץ, ומהאחרון – לעשות מרקחת¹⁰⁶.

כפיים, אבל הש"ץ אומר 'או"א, ברכנו'⁹⁷. שיעורי חת"ת: לומדים היום⁹⁸ פרשת ברכה החל מ'חמישי' עד סיום הסדרה עם פירש"י, ופרשת בראשית עד 'חמישי' עם פירש"י.

תזכורת: כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו נהג, בעת ההתוועדות של שמחת-תורה (או שבת בראשית), להזכיר על-דבר השתתפות כל אחד ואחת במגבית 'קרן השנה' (מניין ימי שנת תשע"ה – שנ"ד).

מוצאי יום-טוב:

הבדלה: מתחילים "הנה איל ישועתי". ברכת הגפן, ברכת המבדיל.

רבים נוהגים (על-פי מנהג האריז"ל⁹⁹) לערוך הקפות בארצנו הק' גם בלילה זה. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה מעודד את השמחה, ושולח מברקים למקומות המרכזיים (כפר-חב"ד, נחלת-הרח"ב¹⁰⁰ וירושלים ת"ו) מדי שנה בשנה. במוצאי שמחת-תורה מכריזים: "זיעקב הלך לדרכו"¹⁰¹.

מי שלא הספיק לפני-כן, יסיים את פרשת ברכה שניים מקרא ואחד תרגום עוד הלילה¹⁰².

למנהג רבותינו נשיאינו, יש לקרוא הלילה

97) ראה פסקי תשובות ס' תרס"ט ס"ק ה.

98) שערי הל' ומונהג ח"ה ס' פח / שלחן מנחם (ח"ג) או"ח סו"ס שכח, עיי"ש.

99) כף החיים ס' תרס"ט ס"ק ל, וש"נ.

100) ולהעיר מדעת הרמב"ם בהל' קידוש-החודש פ"ה ה"ב בעניין יום-טוב שני ביישובים החדשים בארה"ק, והתייחסות הרבי לזה בס' 'המלך במסיב' ח"א עמ' רסב וח"ב עמ' רס, וש"נ.

101) לקוטי שיחות חלק י' עמ' 192. וראה 'אוצר' עמ' שצג, וש"נ.

102) לאחר חצות. – ולא כבכל פרשה, ש"א (שו"ע אדה"ז ס' רפה ס"ה) שניתן להשלימה עד יום ג', כיוון שבשמח"ת מסיימים את כל התורה ומתחילים אותה מחדש (אם כי 'דחק ונכנס' מועיל תמיד) – התוועדויות תשמ"ז ח"א עמ' 350. וראה התוועדויות תשמ"ו ח"א עמ' 396.

103) שו"ע אדה"ז ס' רפה ס"ו. 'התקשרות' גיליונות: תסז עמ' 20, תפט עמ' 19.

104) לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדה"ז ס' תכט ס"ז.

105) 'רשימות היומן' עמ' רסו (לגבי ההושענות – דלא כהמנהגים שהובאו בשו"ע אדה"ז סו"ס תמה, להשתמש בהן לאפיית המצות או לביעור חמץ). וב'אהלי ליובאוויטש' עמ' 166 דייק, שעושים זאת סמוך לחג, והטעם לגבי הסכך, ע"פ 'סדר היום' שכ' שיש לסתור את הסוכה במוצאי יו"ט, כדי להודיע שלא נעשית אלא למצוותה.

106) לקוטי שיחות ח"ט עמ' 569. 'התקשרות' גיליון סג עמ' 11. לגבי הלולב – מוסרים שכך נהג הרבי עם כל הד' מינים שלו (אך לא ראו שם את ההושענות), עכ"פ בשנים האחרונות. לגבי ההדסים – כן איתא בשו"ע אדה"ז ס' רצו ס"ו, וא"כ ה"ז בכל ההדסים דמצווה.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש